

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
BORDEA, IONUȚ

Piatra Craiului : o istorie ilustrată / Ionuț Bordea. - București :
România pitorească, 2019
ISBN 978-606-94518-5-4

91

Copyright ©: Editura România pitorească

IONUȚ BORDEA

Prefață

Piatra Craiului

o istorie ilustrată a turismului montan

Editura România pitorească
2019

Prefață.....	5
Originea numelui.....	6
Toponimie.....	8
Vârful Baciului.....	10
O graniță uitată – drumul grănicerilor.....	17
Vânătorii de capre negre.....	20
Pionierii turismului montan.....	27
Primele asociații de turism.....	51
Siebenbürgischer Alpenverein in Kronstadt.....	51
Siebenbürgischer Karpatenverein – S.K.V.....	52
Erdélyreszi Kárpát Egyesület – E.K.E.....	80
Societatea Turiștilor din România – S.T.R.....	90
Touring Clubul României – T.C.R.....	107
Asociația Drumeților din Munții Iubiți ai României – A.D.M.I.R.....	108
Clubul Alpin Român – C.A.R.....	117
Vânătorii de Munte.....	124
Primele ascensiuni de iarnă.....	126
Primele explorări speologice.....	136
Călăuze montane.....	139
Mihai Haret și Piatra Craiului.....	150
Ion Ionescu-Dunăreanu.....	155
Turismul de masă și propaganda comunistă.....	163
Epilog.....	172
Postfață.....	174
Bibliografie.....	177

Colecția Verde

Dintre cărțile apărute:

- NICULAE BATICU – *Jurnalul unui alpinist și aviator*
 WALTER KARGEL – Alpinism • Înălțimi, riscuri, bucurii
 NICOLAE C. DIMACHE – Vulcani, fluvii sacre și zei de piatră
Călătorie în India și sud-estul asiatic
 IONEL COMAN – Am îndrăgit munții
Amintiri despre alpinism și drumeție
 NESTOR URECHIA – Vraja Bucegilor
 ROMÂNIA PITOREASCĂ, 1933. Munți, ape, drumeții
 DAN ANGHEL – Alpinism și escaladă în Munții Trascău
 FERENC WILD – Alpinism în Cheile Bicazului
 BUCURA DUMBRAVĂ – Cartea Munților. Și alte scrieri
 EMILIAN CRISTEA – Biblioteca montaniardului
 CORNEL COMAN – Himalaya - Gurja Himal 1985:
 8.000 m versus 7.000 m
 SORIN TULEA - Amintiri din războaie neterminate
 NICOLAE C. DIMACHE – Oameni și munți
 RADU ȚIȚEICA – Ascensiuni Montane - Oameni și amintiri
 DINU MITITEANU – Chemarea muntelui
 DAN VASILESCU – Premiere alpine
 IOAN PIVODĂ – Regruparea finală
 GABRIELA CĂLUȚIU SONNENBERG – Bolero
 MIHAIL SÂRBU – Cronică Salvamont
 PETRU SUCIU – Noi, cei de la Știința
 NESTOR URECHIA – ROBINSONII BUCEGILOR,
 Întâmplările a trei cercetași
 NICOLAE PETRESCU – Croazieră pe Dunăre în siajul istoriei
 DINU MITITEANU – Hoinari prin munți
IONUȚ BORDEA – PIATRA CRAIULUI, o istorie ilustrată

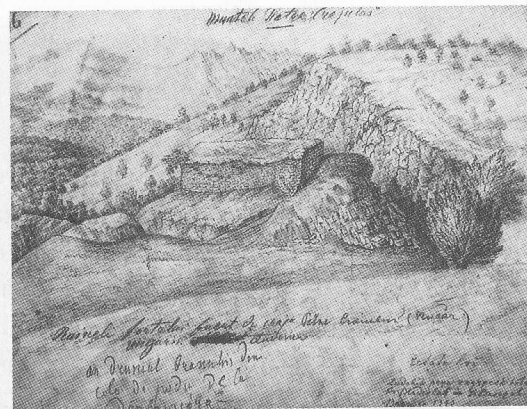
Originea numelui

Numele masivului a fost preluat de la una dintre cetățile de vamă, control și pază construite de către Regatul Maghiar de-a lungul hotarului de sud al Transilvaniei, la poalele munților, la sfârșitul secolului al XIV-lea. Cunoscută în zilele noastre sub denumirea Cetatea Orației de la Podul Dâmboviței, Cetatea Pietrei Craiului era numită în maghiară **Királykő** și în germană **Königstein**. În perioada sa de început, forma castelului Bran era foarte asemănătoare cu cetatea sa soră de pe partea cealaltă a munților: Königstein (Orația). După ce această cetate și-a încetat existența ca urmare a unei distrugerii violente, toponimul a fost preluat de masivul Piatra Craiului, care probabil era numit de către localnici doar Piatra, ipoteză susținută de scrierile lui Filippo Pigafetta (1533 -1644) – istoric și arhitect militar:

„De la Brașov la Târgoviște sunt 10 leghe de 7 mile una, drumul duce prin câmpie spre miazăzi, până la un castel slujind la închiderea văii, numit Törchvar (nota autorului: Bran), ca și râul cu același nume, care se varsă în râul „Aluta” numit „Alt” ce curge la nord-vest. De aici se intră în munții abrupti și după două leghe se ajunge la creasta unde este hotarul Transilvaniei și al Țării Românești, zis „Hatar”. De aici se coboară munții drept la vale spre miazăzi și se dă de o trecătoare a unui munte înalt, numit **Petersperg**, pe vârful căruia se trag carele cu multă trudă, și la coborât e nevoie să fie folosite funii din cauza prăpastiei uriașe. De acolo drumul este săpat de râul Dâmbovița și trebuie să treci încă prin multe văi întunecoase și adânci până să ajungi în câmpiile Țării Românești la așa-numita Târgoviște, orașul cel mai de seamă din acel ținut.”

„De la Târgoviște, dușmanul poate să plănuiască un atac împotriva Transilvaniei, întrucât sunt patru drumuri principale de pătrundere, două prin care se pot duce bombardele și două

pentru pedestrași și bagaje; ...al doilea o ia la stânga și, înaintând câteva mile în sus, intră într-o vale adâncă și înfricoșătoare cu niște chei cât se poate de strâmte, ușor de apărat cu oaste puțină, săpate de râul Dâmbovița despre care am spus că ajunge la

Ruinele cetății Piatra Craiului
(Desen Carol Isler - aprox. 1870)

București. Prin acea vale a înaintat principele Transilvaniei cu armata pentru a-l găsi pe Sinan Pașa, care a fugit peste Dunăre; astfel că noi poposim pe malul de apus al râului, sub Târgoviște, în chiar tabăra acestuia, la capătul acelei văi. Stâncile munților – printre care se află una numită **Chiral Petra** în vârful căreia e un mic castel cu artilerie – se apropie într-atâta încât între ele rămâne doar albia râului și drumul este săpat la dreapta într-o stâncă înaltă și dreaptă, așa că tunurile și carele trebuie ridicate în sus cu scripetele iar la scoborâre lăsate în jos cu funii.

De acolo înspre Brașov, oraș al sașilor, sunt dealuri și păduri până se ajunge la șes și la sus-numitul Brașov după 10 leghe de drum.”

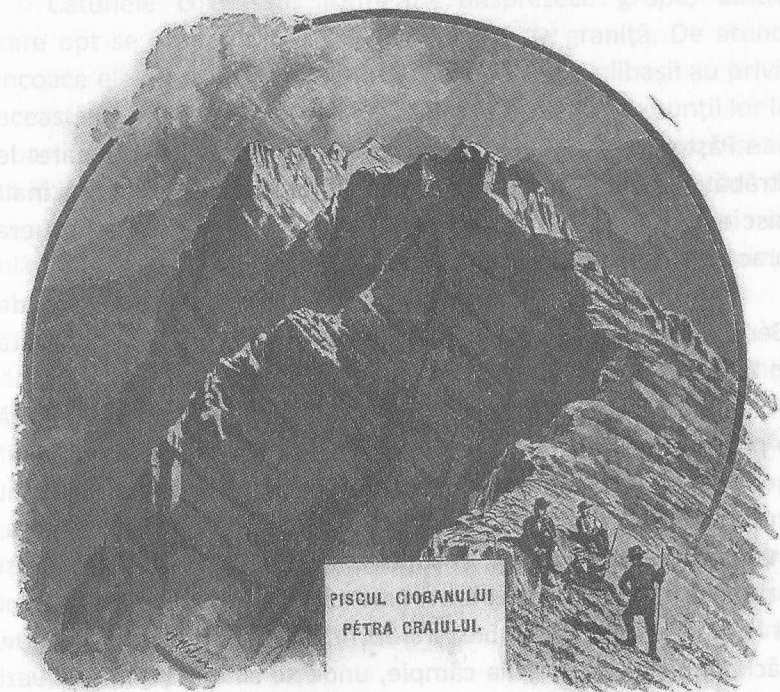
La 1781, Franz Joseph Sulzer relatea la rândul său: „Drumul principal trecea peste o stâncă înaltă, care în germană se numește Piatra Craiului (Königstein), iar în valahă — Oratea. Este pe o pantă abruptă, de 100 de stânjeni [aprox. 187 m], și e toată ca o scară de găini cioplită în piatră. E podită cu lemn rotund, dar aceasta nu ajută prea mult, căci un butoi de vin valah trebuie dus cu 10-20 de vite de tracțiune, iar dacă există lipsuri în poduri sau este gheață, chiar 30 de animale, pentru urcarea butoiului.”

Toponimie

Primele toponime din masivul Piatra Craiului au apărut în urma ridicării topografice iozefine, realizate între anii 1764-1785. Acesta a fost primul proiect unitar de ridicare topografică a Imperiului Habsburgic. Astfel este menționat pentru prima oară „**Vurvu Batzulu**” (Vârful Baciului), iar pe creasta nordică apare „**Piatra Lui Kray**”, urmată de „**Krepatura Berg**” (Muntele Crăpătura) și vârful „**La Ruga**”. Creasta sudică este denumită „**B. Pietritzika**” (Muntele Pietricica). În 1910, pe hărțile austro-ungare, apare pentru prima dată toponimul „**La Om**”. De remarcat faptul că sașii din S.K.V. au folosit mereu denumirea „**Hirtenspitze**”, care este traducerea în limba germană pentru Vârful Baciului. Ghidurile românești antebelice au tradus mai apoi varianta germană prin „**Piscul Ciobanului**”.

Referitor la aceste toponime, Ioan Turcu, originar din Zărnești, nota în lucrarea „Escursiuni pe munții Țerei Bârsei și ai Făgărașului”, publicată în 1896:

„*Piatra Craiului are două părți, care se despart una de alta în punctul de la Turn, din despicătura acestor părți numită Crăpătura. Partea prima a Pietrei, sub numirea de **Bărc** (Nota autorului: Bărc semnifica în limbajul localnicilor o pădure bătrână, însă poate proveni și din maghiară unde „berek” înseamnă pădurice pe malul unei ape; s-a păstrat până azi doar toponimul „Sub Bărc” de la poalele Pietrei Mici), la poalele căreia e situată comuna Zărnești, este mai mică (cota 2.068 m) și se extinde de la râul Zărneștilor, în direcțiune de la est spre vest, până la **Crăpătură**. În partea de dincolo de Crăpătură, formând cu partea prima aproape un unghi drept, se extinde de la nord spre sud a doua parte a Pietrei, care este mai înaltă și care formează adevărata Piatra Craiului, cunoscută în popor, pe partea de către Bârsă, și sub denumirea de **Piatra lui Truștiau**.*”

Legat de vârful „**La Ruga**” aflăm din aceeași sursă următoarele informații:

„*Pe vârful cel mai înalt al Bărcului, cu pietate creștinească, se ține încontinuu așezată o cruce de lemn, la care în timp de secetă mare sau ploi îndelungate iese poporul din Zărnești sau din comunele învecinate, cu preotul lor, de fac sfințirea apei și, din acest loc neprihănit, cu pietate înaltă rugăciuni la cer pentru încetarea secetei sau a ploilor stricăcioase. Creștinii din Zărnești în timpuri critice totdeauna din vechime au ținut și țin și azi la acest ceremonial.*”

Vârful Baciului

Păstorii valahi cunoșteau potecile muntelui pe care le străbăteau vara împreună cu turmele lor. Numele celui mai înalt pisc este *Vârful Baciului (Hirtenspitze)*, o dovadă că oieritul era practicat intensiv în această zonă¹.

Referitor la zona Branului, istoricul francez, Auguste de Gérando, nota în lucrarea „Transilvania și locuitorii săi”, publicată în 1850:

«Acești munți sunt locuiți de către valahi, dar care formează o populație aparte. Ei sunt în număr de cinci sau șase mii. Sunt numiți *Colibași*, din cauza colibelor pe care și le-au construit între stânci. Ei duc o viață independentă și liberă prin excelență. Înalți, puternici, curajoși, ei sunt remarcabili prin vigoarea lor și prin expresia fizionomiei lor. Își rad tâmplele și creștetul capului și lasă să le crească barba. Arareori merg călare până la Brașov, căci coboară cu regret la câmpie, unde se simt stânjeniți. Îi vezi mergând mult și repede pe munte, îmbrăcați în piei de oaie și purtând în bandulieră o pușcă lungă.

Colibașii au turme de la care se hrănesc și care sunt toată bogăția lor. Spre toamnă ei intră în Țara Românească cu turmele lor și le conduc, din pășune în pășune, până în Turcia. La Crăciun, își lasă oile și vin să își petreacă postul cu soțiile și copiii lor, care îi așteaptă în munți. Ei se întorc apoi în Turcia, iar primăvara își aduc turmele înapoi. Colibașii sunt, în plus, după caz, vânători sau contrabandiști.

¹ În ilustrațiile vechi se poate observa că pe versantul estic limita pădurii cobora mult mai jos decât în prezent, arborii fiind defrișați pentru a obține suprafețe mai mari de pășunat, modificând astfel peisajul natural. Iar printre amenințările turmelor de oi, pe lângă lupi și urși, se numărau și vulturii, specii necrofage, care au dispărut din păcate din fauna țării noastre în secolul trecut din cauza vânătorii și a politicii de exterminare a lupilor, folosind carcase otrăvite cu stricnină.

Cătunele colibașilor formează unsprezece grupe, dintre care opt se găseau încă în 1839, dincolo de graniță. De atunci încoace ele au fost prinse în cordonul austriac. Colibașii au privit această operație cu o indiferență completă, siguri că munții lor le aparțineau deopotrivă lor și turmelor lor, și nu prea se sinchiseau că împăratul și-a luat libertatea de a-i numi supușii săi. Se pare că se vor depune eforturi pentru a introduce printre ei obiceiuri mai blânde, dar cred că va fi dificil să îi facă să-și piardă gustul vieții independente, care are pentru ei atâta farmec. »

O descriere a peisajului pastoral din Piatra Craiului este făcută de către Ioan Turcu în anul 1896, în lucrarea „Escursiuni pe munții Țerei Bârsei și ai Făgărașului”, din care reproducem următoarele fragmente:

«Lăsând în dreapta și în stânga atâtea și atâtea colnice și plaiuri mândre, ce se vedeau prin prea frumoasele livezi și păduri de pe dealurile și munții dimprejurul Bârsei, noi ne-am dus pe trăsuri tot pe drumul ce ține paralel cu Piatra Craiului, până ce în fine ajunserăm la plaiul Tămașului, de unde apoi mai încolo nu mai este drum de car.

Aici, îngrijind pentru transportarea mai departe a bagajului, am încălecat și am apucat la deal pe Plaiul Tămașului, ce se formează din acest loc.

Suind tot călare prin pădurea de brad și molid cea preafrumoasă, mare și bine conservată de acolo, pe la 3 ore după-amiaza, pe un timp foarte frumos, am ajuns sus la capul Tămașului în linia de despărțire a apelor, pe culmea apelor.

O priveliște încântătoare ni se deschise acuma înaintea ochilor, ca și cum am fi intrat în o lume nouă, plină de farmec, plină de poezie.

La stânga se vedea Piatra Craiului în toată splendoarea ei, cu falnicele-i stânci și cu adâncile ei prăpastii, la piciorul cărora, jos, este legat verdele pisc al Tămașului cu largile lui poieni, cu grasele pășuni și cu întinsele lui păduri de brad. Mulțime de vite

de tot soiul, vite mari cornute, boi și vaci, apoi oi și cai, se vedeau păscând în grasele pășuni de munte de aici.

Mugitul liniștit al bine nutritelor vite și blândul zbierăt al multelor oițe, multele clopote de la turmele ce pășteau, cântecele duioase din fluierile păstorilor și chiotele ce și le dau aceștia unul altuia din diferite puncte ale muntelui, murmurul până aici în parte înăbușit al Bârsei și al râului Dâmbovița, ce curge îndată jos pe sub cealaltă parte a Tămașului și către România; apoi puternicii munți Păpușa și Peceneagul de pe teritoriul României, cu înaltele lor vârfuri – mai peste tot încă și acum acoperite de nea – care îndată dincolo de Dâmbovița, înălțându-se mai sus decât toți munții din împrejurime și stându-ne acum în față ca niște giganți încărunțiți, ne făceau de nu puteam admira din ajuns frumusețea naturii și nu ne puteam sătura din destul de privirea poziției atât de romantică și cu farmec încântătoare a acestor locuri. (...)

Din culmea Tămașului am apucat și noi mai departe plaiul principal în direcțiune vestică și, înaintând pe lângă un pichet român de grăniceri, am trecut în poiana cea preafrumoasă și întinsă de lângă stâna de sub vârful Tămașul Mare, unde ne-am postat în partea dinspre răsărit. Stâna era în partea vestică a poienii. (...)

Lucrătorii tăiau bărbătește la pădure, care cu deosebire în partea noastră era bine conservată. La vârf, din cauza înălțimii locului, lemnul nu mai este așa mare. Sunt toți molizi, dar cu o culoare mai slabă, palidă și cu toți mai mici, nedezvoltați, pădureți și mai sălbatici, ca și cei de jos, fiind tare expuși gerului și marilor omeți, care formându-se aici mai devreme în cantități mici și topindu-se numai mai târziu împiedică foarte mult creșterea și dezvoltarea lemnului.

Pe partea României sunt cu deosebire poienile cele mari și frumoase. La vârf este foarte puțină pădure pe partea României, locul este mai tot gol, ba unde a rămas din vechime ici și colea și pădure, aceste păduri apoi aici la vârf sunt foarte pustiite și pârjolite, sunt arse de foc, ce se zice că s-ar fi pus din însăși

dispunerea proprietarilor, care zic că neputând exploata și valoarea pădurea din aceste locuri, o pârjolesc, o ard, făcând astfel din ea pășuni, pe care apoi arendându-le ca munți de pășunat, au după ele și un folos material.

Sute și mii de tulpini de lemn de molid din pădurile arse zăceau pe pământ, căzute pradă putreziciunii, apoi tot atâtea tulpini de lemn pârjolute și uscate cu totul stau în picioare până ce odată și acelea vor cădea la pământ tot spre a se putrezi. (...)

În apropierea turmelor ce pășteau pe partea României, cu deosebire însă la Tămașul Mic, de la Plaiul Turcilor încolo către Pietra Craiului se vedeau zburând doi câte doi mai mulți vulturi pleșuvi foarte mari și puternici, care în circulările lor în zbor, întorcându-și din când în când corpul către noi și așa lăsând să li se vadă și culoarea fulgilor de sub latele și lungile lor aripi, în aerul cel curat sclipeau cu o culoare argintie, jucându-le astfel culoarea întruna, după cum făceau învârtiturile și mișcările în zborul lor.

Nu unul sau doi, ci mulțime mare, 20-30 de astfel de vulturi se vedeau acolo zburând, iar mai încoace, pe partea mai de sus către Tămașul Mare, pe unde pășteau oile și mieii, se vedeau de-aseenea alți vulturi tot așa de mari, însă mai negri, a căror culoare nici când făceau întorsături în zbor nu se schimba, respectiv nu se observa pe ei nicidecum albul acela sclipicios, ce se vedea la ceilalți de la Tămașul Mic. Când se apropiau acești vulturi de turme, ciobanii strigau după ei din răspuțeri, dădeau chiot și-i izgoneau numai cum puteau, aruncând după ei cu bucați de lemn și cu tăciuni aprinși.

După ce am coborât jos, am întrebat pe un cioban de la stâna din apropiere, de ce strigă după vultur. El ne răspunse:

„Sunt niște dihanii tare urâte păsările astea, ne fac multă pagubă. Noi îi numim *văltani*. Cei de la Tămașul Mic din apropierea Pietrei mai mănâncă și hoituri și pentru aceea se țin pe acolo în număr așa mare, căci află mai mult de mâncare. Tocmai în zilele trecute s-a primejduit, s-a surpat o vită mare, care, după ce i s-a luat pielea, a fost lăsată acolo la Tămașul Mic.

Cei de aici, de la Tămașul Mare, sunt mai puținei, dar sunt mai hoți și mai răi; de nu aveam bună grijă, ne fură mieii și-i mănâncă. Vâltanii pândesc bine împrejurul turmelor de oi și cu deosebire asupra mieilor și la ocaziune binevenită se lasă cu nespuse repeziciune. Cu putere mare, vâltanul prinde țeapăn mielul în gheară și cât zici zboară cu el mai departe de nu-l mai vezi. Tocmai de aceea când îi vedem că se apropie de turme, ne luăm după ei și-i alungăm cum putem.” (...)

Poporul pe acești vulturi în genere îi numește *vâltani de munte*, dar din cele expuse se vede curat că unii, și adică cei de la Tămașul Mic au fost vulturi pleșuvi sau vulturi de hoit (*Aasgeier*), iar ceilalți, de la Tămașul Mare, au fost vulturi de miei (*Lämmergeier*).²⁾

O jumătate de secol mai târziu, în monografia „Piatra Craiului”, publicată în 1943, I. Ionescu-Dunăreanu surprindea același peisaj bucolic:

«Cu excepția a două mici porțiuni ce țin să ne aducă aminte că ne aflăm într'un masiv care de multe ori nu știe de glumă, de la pădurile mereu verzi de pe piciorul Pietricica până departe în plaiurile Curmăturii, întreaga latură de răsărit nu este decât o vastă pășune; pe plaiurile ei răsună, din Iunie până în Septembrie, fluerul ciobanilor ce-și pasc mioarele, sterpele sau berbecii pe vaste întinderi, sus, cât mai sus, până sub linia crestei de unde privesc uneori nedumeriți, spre hăurile adânci din care răsare vreun singuratec rătăcitor sau vreo ceată de „domni” gălăgioși.

Iar jos, la poalele plaiurilor verzi și înșorite, în poienile pline de duhul lui Dumnezeu, turmele de „mânzări” dătătoare de lapte își petrec zilele în acel neobosit și fatalist dute-vino care le obligă să treacă de trei ori pe zi prin strungile stânei.

² Cele două specii descrise sunt de fapt vulturul pleșuv sur (*Gyps fulvus*) care trăiește în colonii, respectiv vulturul negru (*Aegypius monachus*). Este menționat însă în acest masiv și zăganul (*Gypaetus barbatus*) de către prof. I. Simionescu care, în lucrarea „Din lumea păsărilor noastre”, afirma că a văzut o singură dată un exemplar, pe creasta stâncoasă a Pietrei Craiului. (n. a.)

Sunt aci stâne vechi, gospodărești, cu ciobani omenoși, umblați pe la orașe și cărora le este destul să le calci o dată pragul cășăriei pentru a te ține minte vreme îndelungată și a te cinsti precum se cuvine. Se țin lanț aceste stâne mari, așezate la poalele Pietrei Craiului; sunt stânile din Funduri, stâna din Lespezi, stâna din Grindul, stâna din Vlădușca, stâna din Mărtoiu, stâna din Curmătură, stâna din Zănoaga, așezate tradițional în poieni largi, la marginea pădurii, lângă un izvor cu apă limpede; iar deasupra lor, pe linia cea mai înaltă a plaiurilor, un șir necurmat de „bordeie” se ațin ca niște avantposturi spre un inamic necunoscut; sunt bordeiele ciobanilor dela mioare sau dela berbeci.»

Pășunatul a afectat însă flora și fauna masivului, fapt menționat pentru prima dată de către entomologul Friedrich Deubel în 1910. Astfel, în Piatra Craiului pe muntele Vlădușca acesta considera cea mai bună zonă de colectare „*povârnișul abrupt până la trena de grohotiș*”, restul fiind afectată de suprapășunat. Despre efectele negative ale suprapășunatului în Bucegi, Piatra Craiului, Făgăraș, Parâng și Retezat ne vorbește și Mihai Haret într-un articol intitulat „*Le Paysage alpin Carpatique et son interprétation botanique*”, publicat în 1926 sub egida Institutului de Geografie Alpină de la Grenoble. Astfel, acesta susține că „*în urma acestui regim nefast se observă în unele zone o schimbare nefericită a fizionomiei peisajului botanic, din cauza împușinării speciilor cele mai interesante*”. Acest fenomen „*s-a produs din păcate în mai multe masive din Carpați, cu mai multă intensitate după Războiul mondial, pe de o parte din cauza expropriării care a făcut să se diminueze suprafața de pășune de la câmpie, iar pe de altă parte din cauza lăcomiei crescătorilor de animale care își urcă turmele la munte prea devreme și introduc un număr prea mare de capete raportat la capacitatea nutritivă a unei anumite zone, degradând teribil unele pășuni alpine*.” În articolul „*Problema protecției naturii în România*”, publicat cu ocazia Primului congres național al naturaliștilor din țara noastră ce a avut loc între 18-21 aprilie 1928 la Cluj, profesorul Al. Borza nota că „*Piatra Craiului de lângă*

Zărnești încă este designată principial să adăpostească în zona ei superioară o întinsă rezervățiune alpină, de sute de jugăre. Direcțiunea Grădinii Botanice a încheiat și un proces în această privință. Aci flora deosebit de bogată merită să fie scoasă de sub nemilosul regim pastoral. Numai aci crește garoafa *Dianthus callizonus*." În 1963, Consiliul de îndrumare pentru ocrotirea naturii din județul Brașov a propus să se rețină în Piatra Craiului anumite zone de la pășunat „deoarece în acest masiv presiunea pășunatului a împins caprele negre în locuri cu o capacitate de hrănire complet necorespunzătoare, iar turismul a împânzit cu drumuri de acces și această stațiune”. Preluând mai multe date din bibliografia științifică, Emilian Cristea sublinia în monografia sa că „pe versanții orientați spre soare, cunoscuți sub numele local de „Fața Pietrei”, vegetația este încă prejudiciată din cauza pășunatului turmelor de oi, extins de la poale până pe creastă. Din această cauză, în partea estică a rezervației (instituită în anul 1938), elementele specifice de floră și faună sunt mult mai rare decât pe versanții opuși. Degradarea și distrugerea acestora ar putea fi evitate prin interzicerea strictă a pășunatului în zona ocrotită a versantului estic.”

Stâna Zănoaga (Foto. V. Gregorsch)

O graniță uitată – drumul grănicerilor

Acum un secol crestele Carpaților mai constituiau încă o graniță între Imperiul Austro-Ungar și Vechiul Regat al României. Aceasta graniță diviza și masivul Piatra Craiului în cel mai înalt punct, Vârful Baciului, unde se afla stâlpul de frontieră nr. 201 și o piramidă de lemn (baliză de triangulație). Din 1836, vama s-a mutat de la Castelul Bran în punctul Pajura sau „la Cruce”, în Fundata. Aflăm din lucrarea lui Michail Gold (Mihai Haret), publicată în 1910 și intitulată „În Munții Sinaei, Rucărului și Branului” că „la Pajura, vama ungurească (1.270 m alt., 89,360 km dela Făgăraș și 16,360 km dela Bran), situată chiar la frontieră”, „trebuie să recunoaștem că funcționarii foarte politicoși caută să dea drumul călătorului cât mai repede. (Vama n'are apă, ea o aduce cu sacalele de la Giuvala). Dela frontieră (km 94,005) șos. începe să coboare, și peste un km. ajunge la Giuvala, vama românească, frumos așezată printre pomi. Vama e legată cu Rucărul prin telefon. În fața ei este o piatră, după care vedem că admirabila șos. naț., care coboară la Rucăr, a fost construită la 1891 de inginerul R.I. Condeescu.”

În 1887 s-a încheiat o Convenție de delimitare a graniței între România și Austro-Ungaria, în baza căreia s-au făcut ulterior marcajele de frontieră. Zărneșteanul Ioan Turcu, protonotar al comitatului Făgăraș, a fost membru al Comisiunii internaționale de demarcare, publicându-și memoriile în anul 1896 în lucrarea „Escursiuni pe munții Țerei Bârsei și ai Făgărașului din punctul „La Om” de pe „Buceciu” până dincolo de „Negoiul””. Acesta menționa că lucrările de marcăre au început la 15 iunie 1888 și că „tăindu-se pădurea din piscurile Branului de pe linia de frontieră, în lățime de 8 metri, s-au așezat, în punctele satorite prin guvernele Ungariei și României, stâlpi de hotărnicie numerizați și anume pregătiți spre acesta și s-au făcut apoi și mobilele de lipsă între stâlpii așezați”. I. Ionescu-Dunăreanu nota că „din dreptul caselor dela Crucea